

**Інформаційна довідка**  
**щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про**  
**адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за**  
**порушення порядку спеціального моніторингу транспортних засобів,**  
**задіяних у сфері збирання відходів, які становлять підвищений ризик для**  
**навколишнього природного середовища і екологічних прав громадян»**  
*(реєстр. № 14153 від 24.10.2025)\**

***Анотація.** В інформаційній довідці аналізується доцільність доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення новою статтею 82<sup>9</sup>, яка запроваджує адміністративну відповідальність за невиконання обов'язку обладнання транспортного засобу, що підлягає спеціальному моніторингу, GNSS-трекером та забезпечення його належного функціонування, у контексті проекту Закону України (реєстр. № 14153 від 24.10.2025) (далі – законопроект). Розглянуто відповідність пропонованих змін чинному адміністративно-деліктному законодавству, екологічному законодавству України, спеціальному законодавству про управління відходами, про транспорт, а також правилам техніки нормопроєктування, виявлено ризики законопроекту.*

***Ключові слова:** спеціальний моніторинг транспортних засобів, поведження з відходами, адміністративна відповідальність, екологічна безпека, цифровізація екологічного нагляду, GNSS-трекер.*

## **Вступ**

Сфера поведження з відходами, що становлять підвищений ризик для довкілля та екологічних прав громадян, потребує особливого контролю з боку держави. Одним із сучасних інструментів забезпечення прозорості та ефективності такого контролю є застосування GNSS-трекерів (систем супутникового позиціонування), які дозволяють у режимі реального часу відстежувати рух транспортних засобів, задіяних у збиранні та перевезенні небезпечних відходів.

У зв'язку з цим, ідея запропонованого законопроекту, який спрямований на посилення екологічної безпеки та захист прав громадян шляхом запровадження адміністративної відповідальності за порушення порядку спеціального моніторингу транспортних засобів, що використовуються у сфері збирання відходів, стосовно використання GNSS-трекерів як інструмента контролю, відповідає сучасним тенденціям цифровізації екологічного нагляду.

## **Основна частина**

Законопроектом пропонується доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) новою статтею 82<sup>9</sup>, яка встановлює адміністративну відповідальність за невиконання обов'язку обладнання транспортного засобу, який підлягає спеціальному моніторингу, GNSS-трекером та забезпечення його належного функціонування; ненадання або несвоєчасне надання інформації про відповідний транспортний засіб та встановлений GNSS-трекер уповноваженому органу; повторне протягом року вчинення зазначених правопорушень.

Законопроект також містить прикінцеві та перехідні положення, якими визначається порядок набрання ним чинності після введення в дію Закону України «Про спеціальний моніторинг транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів», що наразі є законопроектом (реєстр. № 14148 від 23.10.2025), взаємопов'язаним із досліджуваним законопроектом.

Серед позитивних аспектів законопроекту слід відзначити його екологічну спрямованість, запровадження цифровізації контролю, що сприятиме прозорості та ефективності моніторингу діяльності транспортних засобів, які працюють у сфері поводження з відходами, а також превентивний характер встановлення адміністративної відповідальності, яка має стимулювати суб'єктів господарювання до дотримання вимог екологічного законодавства.

В Україні вже існує практика застосування GNSS-трекерів у сфері збору та перевезення відходів, хоча вона здебільшого реалізується на рівні окремих комунальних підприємств та приватних компаній<sup>1</sup>. Законодавче закріплення обов'язковості такого моніторингу, як пропонується у законопроекті, дозволить зробити систему єдиною, прозорою та контрольованою державою, що відповідає європейським стандартам. Зокрема, Регламент (ЄС) 2024/1157 передбачає перехід до повністю електронної системи контролю перевезень, яка має забезпечувати відстеження руху відходів у режимі реального часу<sup>2</sup>. Він хоч і не містить прямої вимоги про встановлення адміністративної відповідальності за невикористання GNSS-трекерів, але створює правову основу для їх застосування як інструмента державного контролю. Тобто Європейський Союз (далі – ЄС) рухається у напрямі цифрового моніторингу перевезень відходів, а GNSS-системи є одним із рекомендованих практичних рішень на рівні держав-членів.

Водночас законопроект запроваджує жорсткі санкції, що виглядають непропорційними для малого бізнесу. У чинному КУпАП більшість штрафів за екологічні порушення коливаються у межах від 50 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а пропоновані санкції значно вищі, що робить їх жорсткішими за середній рівень адміністративних штрафів. У зв'язку з цим, їх варто було б диференціювати шляхом встановлення різних сум штрафів залежно від категорії суб'єкта (малий бізнес чи великі компанії).

Також видається доцільним запровадити поряд із штрафами адміністративно-господарські заходи (призупинення чи анулювання ліцензії), оскільки штрафи мають переважно каральний та фінансовий характер, а адміністративні заходи (призупинення чи анулювання ліцензії) мають превентивний і дисциплінуючий ефект, що дозволить швидко зупинити небезпечну чи незаконну діяльність, коли штраф сам по собі не гарантує

<sup>1</sup> Міністерство розвитку громад та територій України. Перехід до сталої моделі управління відходами, орієнтованої на європейські практики. URL: <https://www.minregion.gov.ua>; Ящук Л., Свояк Н. Перспективи впровадження в Україні сучасних технологій утилізації відходів. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». 2025. № 1 (7). DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2025-1.07>. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/eco-pa/article/view/205>

<sup>2</sup> Regulation (EU) 2024/1157 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 on shipments of waste, amending Regulations (EU) No 1257/2013 and (EU) 2020/1056 and repealing Regulation (EC) No 1013/2006 (Text with EEA relevance). URL: <https://www.eurlexa.com/act/en/32024R1157/32024R1157/text>

усунення порушення. Це передбачає внесення змін до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», наприклад, доповнення переліку підстав для призупинення чи анулювання ліцензії порушеннями у сфері спеціального моніторингу транспортних засобів.

Законопроект потребує узгодженості із законодавством про захист персональних даних, адже GNSS-трекери передають інформацію про місцезнаходження транспортних засобів. Закон має чітко встановити, що геолокаційні дані збираються для цілей екологічного моніторингу та контролю за відходами, оскільки це забезпечує легітимність їх обробки (стаття 11 Закону України «Про захист персональних даних»); передбачити збирання лише тих даних, які необхідні для моніторингу (ідентифікаційні дані транспортного засобу, координати, час); власники транспортних засобів і водії повинні бути поінформовані про мету збору даних, строки їх зберігання та орган, що здійснює обробку; дані GNSS мають зберігатися у захищених базах даних уповноваженого органу; визначати строки зберігання; встановлювати відповідальність за порушення тощо.

Законопроект не визначає, який саме орган здійснюватиме контроль за виконанням вимог моніторингу та накладатиме штрафи (Держекоінспекція, Міндовкілля, Держпродспоживслужба, Мінінфраструктури чи інші). Якщо слідувати базовому проекту Закону України «Про спеціальний моніторинг транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів» (реєстр. № 14148 від 23.10.2025), то йдеться про центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, а також (у визначених законодавством випадках) його територіальні органи. Отже, слід внести зміни до статті 242<sup>1</sup> КУпАП та закріпити повноваження цього органу накладати штрафи за порушення порядку спеціального моніторингу транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів.

Ключовий ризик вбачається у тому, що цей законопроект, а також пов'язаний із ним базовий проект Закону України «Про спеціальний моніторинг транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів» (реєстр. № 14148 від 23.10.2025 вводять нові категорії та поняття, які прямо стосуються екологічних прав. Для уникнення правової невизначеності та дублювання норм необхідно здійснити узгодження з екологічним законодавством. Зокрема, узгодити поняття «відходи, що становлять підвищений ризик» із Законом України «Про управління відходами», який визначає поняття «небезпечні відходи» (стаття 1), а також із Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (статті 51, 52 тощо), який оперує загальним терміном «відходи» у різних контекстах.

Термін «відходи, що становлять підвищений ризик» у законопроекті є новим і не використовується у чинному українському законодавстві чи міжнародних договорах дослівно. У міжнародних документах, зокрема в Базельській конвенції про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням (1989), застосовується поняття «hazardous

wastes» («небезпечні відходи») та «other wastes» («інші відходи»). У тексті Конвенції немає терміна «high-risk waste» або «відходи, що становлять підвищений ризик».

У праві ЄС ризик відходів визначається через небезпечні властивості (Hazard Properties, HP1–HP15), закріплені в Додатку III до Директиви 2008/98/ЄС «Про відходи» (Waste Framework Directive). Згадана Директива та новий Регламент (ЄС) 2024/1157 використовують термін «hazardous waste» та класифікацію за кодами Європейського каталогу відходів (European Waste Catalogue, EWC). Таким чином, звертаємо увагу на необхідність узгодження українського законодавства з правом ЄС.

Запровадження спеціального моніторингу транспортних засобів, задіяних у сфері збирання відходів, зумовлює внесення змін до Закону України «Про автомобільний транспорт» у частині узгодження термінології щодо транспортних засобів, які здійснюють перевезення відходів (наприклад, статті 1, 19, 20 – поняття, класифікація та реєстрація транспортних засобів, вимоги до транспортних засобів).

### **Висновки**

Запровадження спеціального моніторингу транспортних засобів із використанням GNSS-трекерів є важливим кроком у напрямі цифровізації екологічного контролю, гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами та посилення гарантій екологічних прав громадян.

Законопроект має важливе значення для підвищення рівня екологічної безпеки та прозорості у сфері поводження з відходами. Водночас він потребує доопрацювання у частині термінології, визначення компетенції органів контролю, пропорційності санкцій та узгодженості з іншими законами. За умови врахування зазначених зауважень і пропозицій законопроект може стати дієвим інструментом у сфері екологічного права та адміністративної відповідальності.

*Дослідницька служба  
Верховної Ради України*

*\*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*